

එක් සමයක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් වූ හික්ෂු සමූහයක් පිරිවරාගෙන කොසොල් රටෙහි සැරිසරණ අතර කේසපුත්ත නම් කාලාම ගෝත්‍රිකයන්ගේ නියමී ගමට වැඩි සේක. කේසපුත්ත වැසි කාලාමයන්ට බුදුරජාණන් වහන්සේ තම නියමී ගමට වැඩි බව ආරංචි විය. එසේ ම උන්වහන්සේ අරහං ආදී ගුණයන්ගෙන් පිරිපුන් උතුමෙක් ය යන ගුණ කීර්තිය ද ඔවුන්ට අසන්නට ලැබිණි. ඒ නිසා එබඳු උතුම් රහත් කෙනෙකුන් දක්නට යායුතු යැයි ඔවුහු සිතූහ. අනතුරුව එතෙක් බෞද්ධයන් නොවූ කාලාමයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹ තමතමන්ගේ ශ්‍රද්ධාවේ හක්කියේ ප්‍රමාණයට වැඳුම් පිදුම් ආචාර සමාචාර දක්වා එකත්පස්ව හිඳ ගත්හ.

එසේ හිඳ ගත් කාලාමයෝ බුදුරදුන්ට මෙසේ සැලකර සිටියහ. ස්වාමීනි විවිධ මහණ බමුණෝ මේ කේසපුත්තයට පැමිණෙති. ඒ හැම කෙනෙක් ම තමතමන්ගේ මතවාදය ආගම හෝ දර්ශනය ම නිවැරදියැ යි හුවා දක්වති. අනුන්ගේ ආගම් දර්ශන සියල්ල වැරදියැ යි අසත්‍යයැ යි හෙළා දකිති. ස්වාමීනි, මේ හේතුව නිසා මොවුන්ගෙන් කවරෙක් ඇත්ත කියන්න ද? කවරෙක් බොරු කියන්නදැයි අපට ඇතිවන්නේ සැකයකි.

ඊට පිළිතුරු දෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ “අලං හි වො කාලාමා කඛ්ඛිතුං අලං විචිකිච්ඡිතුං, කඛ්ඛනීයෙ ච පන වො ධානෙ විචිකිච්ඡා උප්පන්නා, එථ තුම්භෙ කාලාමා මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙනු, මා නයහෙනු, මා ආකාරපරිච්ඡක්කෙන, මාදිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා හබ්බරූපනාය, මා සමණො නො ගරුති” කාලාමවරුනි, ඔබ සැක කිරීම සාධාරණය. ඔබට සැක ඇති වි තිබෙන්නේ සැක කළ යුතු තැන ම ය. කාලාමයෙනි, මෙය අසන්න, ඔබ (මා අනුස්සවෙන) කටකතාවෙන් ඇසූ නිසා හෝ (මා පරම්පරාය) පියපුතු පරපුරෙන් හෝ ගුරු පරපුරෙන් ආ නිසා හෝ (මා ඉතිකිරාය) මෙය මෙසේ විලියි කියා හෝ (මා පිටකසම්පදානෙන) අපගේ දහම් පොත පතට ගැලපේ කියා හෝ (මා තක්කහෙනු) මෙය තර්කානුකූල යැයි කියා හෝ (මා නයහෙනු) න්‍යාය ධර්මයන්ට ගැලපේ කියා හෝ (මා ආකාර පරිච්ඡක්කෙන) පෙනෙන ආකාරයට නම් මෙය නිවැරදි යැයි කියා හෝ (මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා) අප පිළිගත් දෘෂ්ටියට ගැලපේය කියා හෝ (මා හබ්බරූපනාය) මෙය මෙසේ විය හැකිය කියා හෝ (මා සමණෝ නො ගරු) මේ ශ්‍රමණයන් වහන්සේ අපේ ගුරුය ඒ නිසා ඔහු කියන දේ පිළිගත යුතුය කියා හෝ කිසිවක් නොපිළිගන්න.

“යදා තුමෙහ කාලාම අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුකඛාය සංවත්තනතිති. අථ තුමෙහ කාලාමා පජ්ඣෙය්‍යාථ” කාලාමයෙනි, මේ ධර්ම අකුසලය, මේ ධර්ම වැරදි සහගතය, මේ ධර්ම නුවණැත්තන් විසින් ගරහන ලද්දේ ය. මේ ධර්ම පිළිගෙන පිළිපැදීම අහිත පිණිස දුක් පිණිස පවතියයි යම් විටක ඔබට ම වැටහේ නම් ඒවා අත්හරින්න. දුරුකරන්න.

කාලාමයෙනි, ඔබ සිතන්නේ කුමක් ද? ලෝභය පුරුෂයාගේ සිත තුළ ඉපදීම ඔහුට හිත පිණිස පවතී ද? අහිත පිණිස පවතී ද? (ස්වාමීනි, අහිත පිණිස පවතින්නේ ය) ලෝභයෙන් යුතු ලෝභයට යටත් වූ සිත් ඇති පුද්ගලයා ප්‍රාණසාක අදත්තාදාන පරදාරසේවන මුසාවාද ආදිය කරයි නම්, අනුනුත් ඊට පොළඹවයි නම්, එය ඔහුට බොහෝ කාලකට අහිත පිණිස දුක් පිණිස පවතිනවා නොවේ ද? (එසේ ය ස්වාමීනි)

කාලාමයෙනි, ඔබ කෙසේ සිතන්නහු ද? ද්වේෂය පුද්ගලයාගේ සිත තුළ ඇති වීම ඔහුට හිත පිණිස පවතී ද? අහිත පිණිස පවතී ද? (ස්වාමීනි, අහිත පිණිස පවතින්නේ ය) කාලාමයෙනි, ද්වේෂයෙන් යුතු ද්වේෂයට යටත් වූ සිත් ඇති පුද්ගලයා ප්‍රාණසාක අදත්තාදාන පරදාර සේවන මුසාවාද ආදිය කරයි නම්, අනුනුත් ඊට පොළඹවයි නම් ඔහුට එය දිගු කලක් අහිත පිණිස දුක් පිණිස පවතිනවා නොවේ ද? (එසේ ය ස්වාමීනි)

කාලාමයෙනි, ඔබ කුමක් සිතනු ද? මෝහය පුරුෂයාගේ සිත තුළ ඉපදීම ඔහුට හිත පිණිස පවතී ද අහිත පිණිස පවතී ද? (ස්වාමීනි, අහිත පිණිස පවතින්නේ ය) කාලාමයෙනි, මෝහයෙන් යටපත් මෝහ සහගත සිත් ඇති පුද්ගලයා ප්‍රාණසාක අදත්තාදාන පරදාරසේවන මුසාවාද ආදිය කරයි නම් හෝ අනුනුත් ඊට පොළඹවයි නම් හෝ එය ඔහුට අහිත පිණිස දුක් පිණිස පවතිනවා නොවේ ද? (එසේ ය ස්වාමීනි)

කාලාමයෙනි ඔබ කුමක් සිතන්නහු ද? මේ ලෝභ ද්වේෂ මෝහ සහ ප්‍රාණසාකාදී ධර්මයන් කුසල් ද අකුසල් ද? ස්වාමීනි අකුසල් ය. වැරදි ද? නිවැරදි ද? (ස්වාමීනි වැරදියි) නුවණැත්තන් විසින් පසසන ලද්දේ ද ගරහන ලද්දේ ද (ස්වාමීනි, ගරහන ලද්දේ ය) මේ ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වීම ඒ ක්‍රියා සිදු කිරීම අහිත පිණිස දුක් පිණිස පවතිනවා ද? නැද්ද? ඒ ගැන ඔබේ අදහස කුමක්ද? (ස්වාමීනි, ඒවායින් යුක්ත වීම ඒවා ක්‍රියාවෙන් සිදු කිරීම අහිත පිණිස දුක් පිණිස පවතින්නේ ය යනු අපේ අදහසයි.)

කාලාමයෙනි, යමක් කටකතාවෙන් පරම්පරාවෙන් ආරංචියෙන් පොතේ තිබුණු පමණින් තර්ක හේතුවෙන් න්‍යාය හේතුවෙන්. හරි යැයි පෙනෙන පමණින් තම මතයට ගැළපෙන පමණින් පිළිගත වූ කෙනෙකු කී පමණින් ගුරුවරයා කී පමණින් වත් නොපිළිගත යුතු ය. යම් විටක මේ ධර්ම අකුශලය, වැරදි සහගතය ඒවා ඇතිවීම ඊට අනුව ක්‍රියා කිරීම බොහෝ කල් අහිත පිණිස දුක් පිණිස පවතින්නේ යැයි ඔබට ම වැටහේ නම් ඒ ධර්ම දුරු කරන්න යැයි මා වදාලේ මේ නිසා ය.

එසේ ම කාලාමවරුනි, කිසිවක් කටකතා ආදියෙන් නොපිළිගන්න. යම් ධර්මයන් පිළිබඳව මේ ධර්ම කුසල් ය නිවරදි ය, නුවණැත්තන් විසින් පසසන ලද්දේ ය. ඒවායින් යුක්ත වීම ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීම හිත පිණිස සැප පිණිස පවතී යැයි ඔබට ම වැටහේ නම් ඒවා වැඩි දියුණු කරගෙන වාසය කරන්න.

කාලාමයෙනි, කුමක් සිතන්නහු ද අලෝභය පුද්ගලයාගේ සිතේ ඇති වීම හිත පිණිස පවතී ද අහිත පිණිස පවතී ද (ස්වාමීනි, හිත පිණිස පවතින්නේ ය.)

අද්වේෂය පුද්ගලයාගේ සිත තුළ පැවතීම හිත පිණිස පවතින්නේ ද අහිත පිණිස පවතින්නේ ද (ස්වාමීනි, හිත පිණිස පවතින්නේ ය.)

අමෝහය පුද්ගලයාගේ සිත තුළ පැවතීම හිත පිණිස පවතින්නේ ද අහිත පිණිස පවතින්නේ ද (ස්වාමීනි, හිත පිණිස පවතින්නේ ය.)

ලෝභයෙන් ද්වේෂයෙන් මෝහයෙන් තොර ඒවාට යටත් නොවුණු ඒවාට හසු නොවූ සිත් ඇති පුද්ගලයා ප්‍රාණසාන අදත්තාදාන කාම මිථ්‍යාවාර මුසාවාද ආදිය නොකරයි නම් අනුනුත් ඊට යොමු නොකරයි නම් එය ඔහුට බොහෝ කල් සිත සුව පිණිස පවතින්නේ නොවේ ද? (එසේ ය ස්වාමීනි,) කාලාමයනි ඔබ කුමක් සිතන්නහු ද එසේ නම් මේ අලෝභ ආදී ධර්ම කුසල් වේ ද අකුසල් වේ ද? (ස්වාමීනි, කුසල් ය.) වැරදි වේ ද? නිවැරදි වේ ද? (ස්වාමීනි, නිවැරදි ය.) නුවණැත්තන් විසින් පසසන ලද්දේ ද ගරහන ලද්දේ ද? (ස්වාමීනි, පසසන ලද්දේ ය.) එයින් යුක්ත වීම ඒ අනුව ක්‍රියාවෙන් සම්පූර්ණ කිරීම හිත සුව පිණිස පවතී ද නැද්ද? ඒ ගැන ඔබේ අදහස කුමක් ද? (ස්වාමීනි, ඒවායින් යුක්ත වීම ඒවා ක්‍රියාවෙන් සම්පූර්ණ කිරීම හිත පිණිස සුව පිණිස පවතී යනු අපේ අදහසයි.) කාලාමයෙනි, කිසිවක් කටකතා ආදී දස ආකාරයෙන් නොපිළිගන්නා ලෙසත් යමක් කුසල් ය නිවැරදි ය නුවණැත්තන් විසින් පසසන ලද්දේ ය ඒවායින් යුක්ත වීම ඒවා ක්‍රියාවෙන් සපිරීම හිත සුව පිණිස පවතී යැයි ඔබට ම වැටහේ නම් පමණක් පිළිගෙන වැඩි දියුණු කරන්නැයි මා වදාලේ මේ නිසා ය.

කාලාමයෙනි, මෙසේ ඒ ආර්ය ශ්‍රාවකයා දැඩි ලෝභය ව්‍යාපාදය දුරු කොට මෝහයෙන් මුලා නොවී සිහිකල්පනාවෙන් යුතුව, මෙම ත්‍රි සහගත සිතින් කරුණා සහගත සිතින් මුදිතා සහගත සිතින් හෝ උපේක්ෂා සහගත සිතින් උතුර දකුණ නැගෙනහිර බස්නාහිර යන සිවු දිසාවට ද උඩයට සරස යන සෑම දෙස ද යනුවෙන් ලෝකයේ කෙලවර දක්වා ම සියල්ලන් තමා හා සමව සලකා පුළුල් වූ මහත් වූ අප්‍රමාණ වූ අවෙවරී නිදුක් වූ සිත පතුරුවාගෙන වාසය කරයි. කාලාමයෙනි, එසේ අවෙවරී වූ අහිංසක වූ නොකිලිටි සිත් ඇති මෙබඳු පිරිසිදු සිත් ඇති ආර්ය ශ්‍රාවකයා මෙලොවදීම අස්වැසිලි හතරක් ලබයි.

1. යම් හෙයකින් පරලොවක් තිබේ නම් හොඳ නරක කර්මවල ඵලවිපාක තිබේ නම් මම ඒ කාන්තයෙන් මරණින් මතු සුගති ලෝකයක උපදින්නෙමි'යි යන්න පළමුවන අස්වැසිල්ලයි.
2. යම් හෙයකින් පරලොවක් නැත්නම්, හොඳ නරක කර්මවල ඵලවිපාකයකුත් නැත්නම් මම මෙලොවදී වෛරයෙන් තොර පීඩාවලින් තොර දුකින් තොර සුවපත් ජීවිතයක් ගත කරන්නෙමි'යි යනු වන අස්වැසිල්ලයි.
3. යම් හෙයකින් සිතා මතා කරන ක්‍රියාවකින් පාපයක් සිදුවේ නම්, කිසිවක් පිළිබඳ මගේ පවිටු සිතක්වත් නැත. සිතා මතා පවි කිරීමක් කිසිසේත් නැති මට පවි සිදුවන්නේ කෙසේ ද යනු තුන්වන අස්වැසිල්ලයි.

4. යම් හෙයකින් නරක ක්‍රියාවක් කළත් පවි සිදු නොවේ නම්, කිසිසේත් නරක ක්‍රියා නොකරන මම නරක දේ කළොත් පවි සිදු වේය, නරක දේ කළත් පවි සිදු නොවේය යන දෙයාකාරයෙන් ම වරදට නොවැටෙන පිරිසිදු වූ ජීවිතයක් ගත කරන්නෙක් බව මට දැනේ යනු සිව්වන අස්වැසිල්ලයි.

මේ දේශනාව අවසානයේ දී කාලාමයෝ මෙබඳු නුවණින් කටයුතු කරන ආර්ය ශ්‍රාවකයා අන්තිමේ දී මේ අස්වැසිලි හතර ලබන බව පිළිගත් හ. එයින් බුදුරදුන් කෙරෙහි පැහැදුණු ඔවුහු තෙරුවන් සරණ ගිය උපාකයෝ බවට පත් වූහ.

සමාලෝචනය

කාලාම සූත්‍රයේ ප්‍රධාන අංශ පහකි.

01. යමක් පිළිගැනීමට එක ම පදනම නොවිය යුතු කරුණු දහය.

කටකතාව පරම්පරාවෙන් පැවතීගෙන ඒම ආදී මෙම ආකාර දහය ලොව මිනිසුන් සාමාන්‍යයෙන් යමක් පිළිගැනීමට හේතු කරගන්නා කරුණු ය. බුදුරජාණන්වහන්සේ වදාරන්නේ මෙම කරුණු දහය ම නිත්‍ය නිවර්දි ක්‍රමය විය නොහැකි බවයි. ඒවායේ වැරදීම බොහෝ තිබිය හැකි ය. ඒ නිසා කිසිවිටකත් ඒ දහය පදනම් කරගෙන පමණක් මෙලොව පරලොව දියුණුව හෝ නිවන වැනි දේ පිළිබඳ නිගමනයට නොබසින ලෙස ය.

02. යමක් හරිද වැරදි දැයි නිගමය කළ යුතු ක්‍රමය

අප විසින් ඕනෑම දෙයක් හරිද වැරදි දැයි නිගමනය කිරීමේ දී අංශ හතරකින් ඒ පිළිබඳ සැලකිලිමත් විය යුතුය. එනම්,

- එය කුසල් ද අකුසල් ද?
- හරිද වැරදි ද?
- එය නුවණැත්තන්ගේ පැසසුමට ලක්වේ ද ගැරහුමට ලක් වේ ද?
- ඒවා සිතීම කීම හෝ කිරීම හිත පිණිස පවතී ද අහිත පිණිස පවතී ද? යනුවෙනි.

03. එම කාරණා හතර දැන ගැනීමට පාදක වන ප්‍රමිති

යමක් කුසල් ද අකුසල් දැයි දැන ගැනීමට ඊට පදනම් වන චේතනාව සැලකිය යුතු ය. අකුසලය පිළිබඳ ප්‍රධාන චේතනා තුනකි. ලෝභය ද්වේෂය මෝහය යනුවෙනි. ප්‍රාණඝාතාදිය ඒ අකුසල චේතනා නිසා සිදුවන අකුසල ක්‍රියාවන් ය. යමක් කුසලයක් නම් එයට අලෝභ අදෝස අමෝහ චේතනා මුල් වී තිබිය යුතු ය. ඒ චේතනා ඇති විට ප්‍රාණඝාතා දී අකුසල් නොකරයි. කරන්නේ කුසල් පමණි. මේ බව වටහා ගෙන අකුසල චේතනාත් අකුසල ක්‍රියාත් දුරු කළ යුතු ය. කුසල චේතනාත් කුසල ක්‍රියාත් දියුණු කළ යුතු ය.

04. සතර බ්‍රහ්ම විහරණ

මෙසේ චේතනාවෙන් හා ක්‍රියාවෙන් පිරිසිදු වූ ආර්ය ශ්‍රාවකයා හවාග්‍රය දක්වා සද්ධිසාවේ ම සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි මෙන්තා කරුණා මුදිතා උපෙක්ඛා යන ධර්මයන්ගෙන් මහත්සේ පැතිර ගිය පුළුල්ව පැතිර ගිය බ්‍රහ්ම විහාර සිතින් වාසය කරයි.

05. අස්වැසිලි හතර

මෙසේ ආවාට ගියාට යම් යම් ආගම් මතවාද මිථ්‍යා දෘෂ්ටි නොපිළිගෙන මෙහි කියන ලද අයුරින් ධර්මානුකූලව පිළිගත හැකි දේ පමණක් පිළිගෙන අකුසලයෙන් වැළකී කුසලය දියුණු කොට සියලු සතුන් කෙරෙහි සිව් ඹබ විහරණයෙන් වාසය කරන පුද්ගලයාට අන්තිමේ දී අස්වැසිලි හෙවත් සැනසිලි දායක සිතුවිලි හතරක වාසිය ලැබෙන්නේ ය.

01. පරලොචක් තිබේ නම් හොඳ කර්මවලට හොඳ විපාක ලැබේ නම් තමා අනිවාර්යයෙන් සුගතියට යන බවත්.
02. පරලොචකුන් නැත්නම් හොඳ නරක කර්මවල විපාකත් නැත්නම් හොඳින් ජීවත් වන තමා මෙලොව සුවෙන් සිටින බවත්.
03. පව් කිරීම කියා දෙයකුත් ඊට දුක් විපායකුත් තිබේනම් පව් නොකරන තමාට දුකක් විදින්නට සිදු නොවන බවත්.
04. පව් කළත් නරක විපායක් නැත්නම් පව් නොකරන තමා එකවර අතින් බැලුවත් පිරිසිදු කෙනෙක් බවත් ය.

අවසානයේ කී අස්වැසිලි හතර මෙලොව පරලොච හෝ හොඳ නරක විශ්වාස කරන නොකරන කාහට වුවත් නරකින් ඇත්ව හොඳ ජීවිතයක් ගත කිරීමේ වැදගත් කම හෝ අවශ්‍යතාවත් උගන්වයි. කියා දෙයි. ඒ නිසා මෙය ආගම් අදහන නො අදහන කාට වුවත් ප්‍රයෝජන දහමකි. ඒ සියලු දෙනා අවිවාදයෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ සුවසේ ජීවත් වී සතුටු සිතින් මිය යන්නට ය. එය සැබෑවක් කළ හැකි වන්නේ මේ සූත්‍රයේ ඉගැන්වූ පිළිවෙතට කටයුතු කළොත් පමණි. එසේ නැති කිසිවෙකුට මේ අස්වැසිල්ල ලැබෙන්නේ නැත. මේ දහම ඉතා අපූරුවට අලගියවන්න මුකවෙටි කවියා සුභාෂිතයේ දී පවසන්නේ මෙසේ ය.

ඇතත් නැතත් පරලොච සුදනෙනි	මහන
හළොත් යෙහෙකි පව්කම් නොතබා මැ	සිත
නැතොත් ඒ පරලොච ඉන් වන අවැඩ	නැත
ඇතොත් නැතැයි පව් කළහට වේ	විපත

- අභ්‍යාස**
01. යමක් පිළිගැනීමට එකම පදනම නොවිය යුතු කරුණු දහය පිළිබඳ විස්තරයක් කරන්න.
  02. කාලාම සූත්‍රයේ සඳහන් පුද්ගලයෙක් මෙලොවදී ලබන අස්වැසිල්ල පිළිබඳ සටහනක් ලියන්න.